

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Уредбе о успостављању смерница за балансну електричну енергију (у даљем тексту:
Уредба)

**Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се
предлаже**

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Балансирање електроенергетског система је кључно за безбедност система, чиме се обезбеђује равнотежа између понуде и потражње за електричном енергијом и стабилност фреквенције у реалном времену. Оператор преносног система АД ЕМС је одговоран за балансирање. Ресурсе за одржавање система у сигурном раду, сагласно Закону о енергетици и Правилима о раду тржишта, ЕМС АД набавља у виду помоћних услуга, потписивањем уговора са пружаоцима помоћних услуга за потребе балансирања: произвођачима електричне енергије, складиштарима, крајњим купцима који могу да понуде управљиву потрошњу и агрегаторима.

За тржишну област Србије, учешће у балансном механизму се уређује уговором о пружању помоћних услуга и уговором о учешћу у балансном механизму које пружалац услуге балансирања закључује са оператором преносног система.

Током 2024. године, помоћне услуге су обезбеђиване од произвођача електричне енергије из капацитета повезаних на преносни систем. Поред произвођача, ове услуге могу да пруже и други учесници на тржишту као што су агрегатори, активни купци и складиштари, што је и прописано изменама и допунама Закона о енергетици из 2024. године. Међутим, тек се очекује да се ови учесници појаве на тржишту, па ће и у 2025. години помоћне услуге бити обезбеђиване из производних капацитета, првенствено од АД Електропривреда Србије, који је доминантни произвођач електричне енергије (око 90% од укупно инсталираних капацитета повезаних на електроенергетски систем је у њиховом власништву).

Балансни механизам представља скуп активности којим се уређује балансно тржиште електричне енергије на коме оператор преносног система купује, односно продаје балансну електричну енергију. Балансна енергија је електрична енергија коју оператор преносног система користи за спровођење балансирања и коју обезбеђује пружалац услуге балансирања.

Балансна енергија се испоручује у преносни и дистрибутивни систем, односно преузима из преносног система и дистрибутивног система у периодима дефинисаним налогом оператора преносног система за активирање балансне резерве или разменом енергије услед одступања контролних области између оператора преносних система у процесу нетовања одступања. Оператор преносног система врши обрачун ангажоване балансне енергије из уговорене балансне резерве, по сваком учеснику у балансном

механизму, за обрачунски период на основу износа ангажоване балансне енергије и остварене цене у том обрачунском периоду.

Законом о енергетици је утврђена балансна одговорност као обавеза сваког учесника на тржишту електричне енергије да преузме финансијску одговорност према оператору преносног система за сва одступања у дневним плановима рада која направи електроенергетском систему (балансна одступања). Балансно одговорна страна је учесник на тржишту, или његов изабрани представник , одговоран за своја балансна одступања. Балансна одговорност се сагласно Закону о енергетици може пренети уговором на другог учесника на тржишту. ЕМС АД (оператор преносног система) води евиденцију балансно одговорних страна. .

Обрачун одступања балансно одговорних страна је национални механизам који се прописује Правилима о раду тржишта коју доноси АД ЕМС. Цене поравнања за балансно одступање одређује се по цени која одражава вредност балансне електричне енергије у реалном времену. Цена поравнања за сваки обрачунски интервал се одређује као пондерисана цена (применом математичке формуле и тежинских коефицијената) активираних експлицитних понуда из терцијарне регулације, ангажоване уговорне балансне резерве, ангажоване секундарне регулације и размењене енергије у процесу нетовања одступања. ЕМС АД на интернет страници објављује прелиминарне и коначне вредности ангажоване балансне енергије и цене поравнања, као и просечну цену балансне енергије на месечном нивоу

<https://ems.rs/angazovana-balansna-energija-i-cena-poravnanja>

<https://ems.rs/prosecna-cena-balansne-energije-na-mesecnom-nivou>

Предлогом Уредбе о успостављању смерница за балансну електричну енергију упоставља се скуп техничких, оперативних и тржишних правила којима стварају услови за набавку, активирање и размену услуга балансирања преко граница једне контролне области којом управља један оператор преносног система, путем заједничких европских платформи за балансирање. . Дељењем обавезног износа потребне резерве у оперативном заједничком раду у синхроној области Континенталне Европе оператор система смањују своје трошкове рада и ослобађају опсеге резерве за додатне обновљиве изворе и већу сигурност снабдевања: Такође, повезивање тржишта балансне енергије омогућава ОПС-овима да активирају јефтиније понуде за балансирање енергије што смањује трошкове балансно одговорних страна. Обавезујућа правила која се предлажу овом Уредбом обезбеђују правилно функционисање интегрисаног тржишта електричне енергије у временском оквиру балансирања и регулишу активности оператора преносних система, националних регулаторних тела и других надлежних тела.

Такође се новим учесницима на тржишту као што су одговори на потражњу, складиштари и обновљиви извори енергије, омогућава се учешће на овим тржиштима. Ово осигурава да учесници на тржишту имају исте подстицаје за испоруку енергије, повећавајући укупну ефикасност балансирајућих тржишта. Заједничка правила за размену балансног капацитета и алокација међузонског капацитета омогућавају максимално искоришћење и ефикасну расподелу преносних капацитета између зона трговања у свим временским интервалима, док заједничка правила за поравнање одступања осигуравају да се све размене између ОПС-ова поравнавају заједничким правилима, гарантујући им праведан и недискриминаторни приступ.

Смернице за балансирање требало би да помогну у повећању сигурности снабдевања, ограничавању емисија и смањењу трошкова за купце.

Агенција за енергетику Републике Србије у годишњем у Извештају АЕРС о стању у енергетском сектору Републике Србије за 2023. годину <https://www.aers.rs/media/Files/Izvestaji/Godisnji/Izvestaj%20Agencije%202023.pdf>

(стр. 62-63 Извештаја) даје извештај о стању балансног тржишта електричне енергије у Србији и мери следеће вредности:

Укупан обим ангажоване балансне енергије у свим обрачунским периодима, која је у 2023. години износила 1.043,6 GWh , за коју је укупна пондерисана цена поравнања износила 100,6 €/MWh. Узимајући у обзир смер ангажовања баланских ентитета на захтев оператора преносног система, пондерисана цена поравнања у 2023. години износила је 154,2 €/MWh за смер ангажовања навише и 38 €/MWh за смер ангажовања наниже. Укупна енергија ангажована за потребе угрожене сигурности система износила 16.363 MWh.

Такође овај извештај даје информације о укључености оператор преносног система ЕМС АД у регионалне и европске иницијативе спајања, прекограничног балансног тржишта електричне енергије (посматрач у пројекту MARI), док је ЕМС АД оперативни члан јединствене европске платформе за размену-нетовање одступања (IGCC).

Агенција за енергетику Републике Србије у годишњем у Извештају АЕРС о стању у енергетском сектору Републике Србије за 2024. годину

<https://www.aers.rs/media/Files/Izvestaji/Godisnji/Izvestaj%20Agencije%202024.pdf> на

(стр. 61-62Извештаја) даје извештај о стању балансног тржишта електричне енергије у Србији и мери следеће вредности:

Укупна ангажована балансна енергија у свим обрачунским интервалима у 2024. години износила је 1.051.011,32 MWh, док је енергија за угрожену сигурност система износила 26,67 MWh.

Пондерисане цене поравнања у 2024. години:

- Просечна цена: 96,753 €/MWh,
- У случајевима у којима је укупна балансна енергија у обрачунском интервалу била већа од нуле (систем је био "кратак"): 146,679 €/MWh,
- У случајевима у којима је укупна балансна енергија у обрачунском интервалу била мања од нуле: 31,925 €/MWh.

Ове вредности показују благи раст укупног обима балансне енергије у односу на 2023. годину (1.043,6 GWh), уз истовремено смањење просечне цене (100,6 €/MWh у 2023).

Развој балансног тржишта и учешће локалних решења за флексибилност као што су одговор на страни потражње, електрична возила и складиштење батерија, помаже у стабилизацији понуде и потражње и смањењу волатилности цена на унутар дневном тржишту електричне енергије посебно током вршних периода производње из ОИЕ. У том смислу у Србији се мери максимална и минимална цена на унутар-дневном тржишту електричне енергије. Извештаји се објављују на сајту SEEPEX - <https://seepex-spot.rs/download-reports-2/>

Интегрисаним националним енергетским и климатским планом Републике Србије за период до 2030.године са визијом до 2050. године („Службени гласник РС“, број 70/2024, у даљем тексту ИНЕКП) и Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2040. године са пројекцијама до 2050. године („Службени гласник РС“, број 94/2024) као кључни

приоритети енергетског развоја Републике Србије усвојени су енергетска безбедност, развој тржишта енергије и свеукупна транзиција ка одрживој енергетици.

ИНЕКП-ом су у оквиру димензије енергетске сигурности и унутрашњег енергетског тржишта утврђени квалитативни циљеви у погледу унапређења регионалне повезаности и сигурности снабдевања енергијом, либерализације и повећања конкурентности енергетских тржишта, јачања регионалне сарадње и унапређење интеграције регионалног тржишта, као и квантитативни циљеви у погледу учешће обновљивих извора енергије производњи и потрошњи електричне енергије.

У циљу остваривања ових циљева покренуте су потребне реформске мере имплементације мрежних правила и смерница ЕУ за електричну енергију путем одговарајућих измена и допуна Закона и доношења подзаконских аката ради усклађивање рада оператора система и других учесника на тржишту са тржишним механизмима прописаним у ЕУ.

Предлогом уредбе о смерницама за балансну енергију транспонује се у домаће законодавство Уредба ЕУ 2017/2195 о успостављању смерница за балансну енергију, која је део пакета мрежних правила и смерница усвојеног Одлуком МС ЕЗ/Д/2022/03/МС-ЕпС од 15.12.2022. године за интеграцију тржишта електричне енергије која укључују и балансно тржиште у свим временским оквирима. Транспозиција овог пакета је предуслова за пуну тржишну интеграцију Уговорних страна Енергетске заједнице у јединствено европско тржиште балансног електричног енергијом као и повећања удела учешћа обновљивих извора енергије у производњи и потрошњи електричне енергије.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Наведено се до сада није спроводило

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Законом о изменама и допунама Закона о енергетици који је објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 94/2024 од 28.11.2024. године и који је ступио на снагу 6.12.2024. године настављен је процес реформи енергетског сектора са циљем обезбеђења услова за развој и ефикаснији рад свих субјеката који обављају енергетске делатности према тржишним принципима пословања, као и усаглашавање овог закона са прописима Европске уније.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Неусаглашеност у примени тржишних правила којима се обезбеђује транспарентно и тржишно заснована набавка услуга балансирања

:

- **Узрок:** Различите брзине имплементације правила ЕУ међу земљама чланицама Енергетске заједнице (ЕнС), а које се огледа у неусаглашености домаћих прописа са правним тековинама Европске уније, конкретно са Уредбом ЕУ 2017/2195 о успостављању смерница за балансну енергију (GLEB – Guidelines on Electricity Balancing)

Последице: Нема правног основа за примену заједничких техничких и организационих правила која су неопходна за учешће на заједничим платформама за набавку и размену балансне енергије што доводи до кашњења у интеграцији баланских тржишта, смањене ефикасности балансирања односно ефикасности балансног тржишта.

Погођени корисници: Ученици на балансном тржишту, пружаоци услуга флесибилности, пружаоце услуге поновног успостављања система, балансно одговорне стране, пружаоце услуге балансирања система, постојећи и нове производне електроенергетске модуле типа Б, постројења купца који учествују у агрегирању и пружаоце услуге резерве активне снаге, трговци енергијом који не могу ефикасно да тргују на међународним тржиштима, као и оператори преносног система и регулаторна тела.

5) Која промена се предлаже?

Предлаже се увођење правног оквира који јасно дефинише смернице за набавку, активирање и размену услуга балансирања преко граница једне контролне области (којом управља један оператор преносног система) путем заједничких европских платформи за балансирање. Дељењем обавезног износа потребне резерве у оперативном заједничком раду, оператори система смањују своје трошкове рада и ослобађају опсеге резерве за додатне обновљиве изворе. Такође, заједничка правила за рад баланских тржишта осигурава се учешће на европском балансном тржишту новим учесницима као што су купци који могу понудити услугу одговора на потражњу, складиштари и агрегатори. На овај начин се јачање улоге купаца на тржишту електричне енергије и подстиче примене система складиштења и остварења циљева за повећање удела потрошње енергије из обновљивих извора

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Да, промена је неопходна у великим размерама.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена промена ће имати директан утицај на циљне групе које ће бити укључене у спровођење мера, тако да ће се односити на оператора преносног система (ОПС), оператора дистрибутивног система електричне енергије (ОДС), значајне кориснике електроенергетске мреже (ЗКМ), пружаоце услуге поновног успостављања система, балансно одговорне стране, пружаоце услуге балансирања система, управљања потрошњом, пружаоце услуге редиспечинга производних модула или постројења купца који учествују у агрегирању и пружаоце услуге резерве активне снаге, регионалне координационе центре (РКЦ).

Предложена уредба има за циљ да унапреди ефикасност балансирања односно ефикасност балансног тржишта што има директан утицај на смањење цене електричне енергије за балансирање и самим тим се смањује укупна цена електричне енергије коју плаћају индустријски и велики комерцијални купци и домаћинства.. Такође обезбеђивањем поштене, објективне, транспарентне

и тржишно засноване набавке услуга балансирања, отклањањају се препрека за нове учеснике на овим тржиштима што ће допринети бољем искоришћењу централизованих и локалних решења за флексибилност, укључујући одговор на потражњу, електрична возила, складишта електричне енергије. Нове технологије доприносе стабилизацији понуде и потражње, смањењу наглих краткорочних промена цене електричне енергије из обновљивих, посебно током вршних периода потрошње.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не постоје у довољној мери.

Предлог уредбе о смерницама за балансну енергију је део пакета тржишних и мрежних правила и смерница усвојеног Одлуком МС ЕЗ/Д/2022/03/МС-ЕпС од 15.12.2022. године чија транспозиција је у току. Део тог пакета за транспозицију су и недавно донете Уредба о расподели преносних капацитета и управљање загушењима („Службени гласник РС”, број 102/24), Уредба о поступању у случају поремећаја у раду и поновном успостављању електроенергетских система („Службени гласник РС”, број 46/25) Уредба о расподели преносног капацитета између зона трговања на дугорочним тржиштима („Службени гласник РС”, број 44/25). Међутим, како би се у омогућила пуна тржишна интеграцију тржита Републике Србије у јединствено европско тржиште електричне енергије неопходно је наставити траспозицију целог пакета прописа и усагласити домаће законодавство са Уредбом 2017/2195, односно усвојити Предлог уредбе о смерницама за балансну енергију.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Није било могуће остварити циљ применом тренутно важећих прописа.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo)

Уколико би се одустало од интервенције (status quo), неће бити могуће реализовати спајање балансног тржишта са суседним ЕУ тржиштима чиме би се онемогућила интеграција тржишта Србије у јединствено балансно тржиште ЕУ.

Ако се одустане од интервенције, сигурност рада система ће бити умањена, смањиће се обим коришћење преносних капацитета између зона трговања, онемогућити размена баланских резерви и интеграција нових производних капацитета из ОИЕ, тржишна ликвидност ће остати ниска, што ће довести до виших трошкова електричне енергије за крајње кориснике.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Уредба ЕУ 2017/2195 о успостављању смерница за балансну енергију је у повезаним електроенергетским системима у ЕУ у примени од 2017. године. Применом ове Уредбе у ЕУ обезбеђује се интеграција националних баланских тржишта и управљање ЕУ баланским тржиштем путем ЕУ платформи за балансирање. Заједничке платформе се у ЕУ развијају у оквиру посебних

пројеката за сваки од процеса размене енергије за балансирање. У развој платформи укључени су оператори преносног система у оквиру ЕУ преко ENTSO-E. Оперативни резултати рада ових платформи објављују се интернет страници ENTSO-E. https://www.entsoe.eu/network_codes/eb/

ЕМС АД је оперативни члан јединствене европске платформе за размену-нетовање одступања (IGCC). Нетирање одступања је процес договорен између ОПС-ова две или више подручја који омогућава избегавање истовремене активације резерви за обнављање фреквенције. IGCC врши нетирање одступања аутоматских резерви за обнављање фреквенције (aFRR).

Такође ЕМС АД у оквиру механизма CMM GCC (Србија, Црна Гора, Северна Македонија) омогућавајући нетовање одступања међу регулационим областима ова три оператора система.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Постигнути промену је неопходно ради повећана флексибилности рада система, повећању сигурности снабдевања, смањењу цена поравнања за одступања, смањењу обим ангажовање балансне резерве. Имплементација смерница за балансну енергију омогућава учествовање на баланским платформама за размену балансних резерви, чиме се повећава ликвидност балансног организованог тржишта.

Успостављање и реализација смерница за балансну енергију уз транспозицију и примену остале регулативе из усвојеног пакета прописа одлукама Министарског савета из 2022. године смањују се трошкови произведене енергије из обновљивих извора а тиме бржи развој оваке производње у Републици Србији.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Примена ове уредбе има за циљ да се:

1) подстакне конкуренција, недискриминација и транспарентност на баланским тржиштима;

2) унапреди ефикасност балансирања односно ефикасност балансног тржишта;

3) интегришу балансна тржишта и промовише могућност размене услуга балансирања уз истовремено повећавање оперативне сигурности;

4) допринесе ефикасном дугорочном раду и развоју електроенергетског преносног система и ефикасном и поузданом функционисању тржишта за дан унапред, унутардневног тржишта и балансног тржишта;

5) обезбеди поштена, објективна, транспарентна и тржишно заснована набавка услуга балансирања, отклоне препреке за нове учеснике, подстакне ликвидност балансног тржишта уз спречавање поремећаја на унутрашњем тржишту електричне енергије;

6) омогући учешће управљања потрошњом, укључујући постројења који учествују у агрегирању и складиштењу електричне енергије уз обезбеђење равноправних услова конкуренције са осталим ПУБ, као и, када је то потребно, њихово самостално деловање при пружању услуга појединачном постројењу купца;

7) олакша учешће обновљивих извора енергије и подстиче остварење циљева за повећање удела производње енергије из обновљивих извора.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиrom, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Усклађени су са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије и Интегрисаним енергетским и климатским планом, Законом о енергетици и Програмом Владе.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Показатељи: обим ангажоване балансне енергије, цена поравнања, разлике у ценама вршне и базне електричне енергије на тржишту унутар дана, смањење цене за крајње купце .

Ови показатељи прате се у оквиру анализе тржишта електричне енергије коју израђује АЕРС и обзиром да у овом тренутку није могуће дати прецизне циљне вредности, као показатељ остваривања задатих општих и посебних циљева узео се кретање ових вредности по годинама.

Укупан обим ангажоване балансне енергије у свим обрачунским периодима, је у 2023. години износила 1.043,6 GWh , за коју је укупна пондерисана цена поравнања износила 100,6 €/MWh. Узимајући у обзир смер ангажовања баланских ентитета на захтев оператора преносног система, пондерисана цена поравнања у 2023. години износила је 154,2 €/MWh за смер ангажовања навише и 38 €/MWh за смер ангажовања наниже. Укупна енергија ангажована за потребе угрожене сигурности система износила 16.363 MWh.

Током 2024. године укупна ангажована балансна енергија у свим обрачунским интервалима у 2024. години износила је 1.051.011,32 MWh, док је енергија за угрожену сигурност система износила 26,67 MWh.

Пондерисане цене поравнања у 2024. години:

- Просечна цена: 96,753 €/MWh,
- У случајевима у којима је укупна балансна енергија у обрачунском интервалу била већа од нуле (систем је био "кратак"): 146,679 €/MWh,
- У случајевима у којима је укупна балансна енергија у обрачунском интервалу била мања од нуле: 31,925 €/MWh.

Ове вредности показују благи раст укупног обима ангажоване балансне енергије у односу на 2023. годину (1.043,6 GWh), уз истовремено смањење просечне пондерисане цене поравнања (100,6 €/MWh у 2023). Процењује се да ће успешна интеграцију Србије у регионалне и европске балансне механизме водити ка расту обима ангажоване балансне енергије и смањењу просечне пондерисане цене поравнања одступања.

Развој балансног тржишта и учешће локалних решења за флексибилност као што су одговор на страни потражње, електрична возила и складиштење батерија (који могу брзо да апсорбују и вишак и мањак енергије), помаже у стабилизацији понуде и потражње и смањењу волатилности

цена на унутар дневном тржишту електричне енергије, — посебно током вршних периода производње из ОИЕ. У том смислу у Србији се мери максимална и минимална цена на унутар-дневном тржишту електричне енергије.

Извештаји се објављују на сајту SEEPEX – а

<https://seepex-spot.rs/wp-content/uploads/2025/05/SEEPEX-Intraday-Monthly-Report-April-2025.pdf>

Процењује се да ће успешна интеграција Србије у регионалне и европске балансне механизме, уз подршку инвестицијама у флексибилност система, водити и ка стабилнијим ценама (мања разлика између минималне и максималне цене) на унутрадневном тржишту електричне енергије.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Нема ефеката

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Није потребно обезбедити средства из буџета. Средства за учествовање и одржавање зајеничких платформи и други оперативни трошкови оператора преносног система надокнађују се путем цене за приступ систему (право на коришћење преносног система ради преноса, дистрибуције, преузимања и предаје уговорене количине електричне енергије) као најприсутнијег механизма покривања трошкова, или на неки други одговарајући начин. Агенција процену трошкова ради на основу поднетих образложених захтева оператора система.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Не постоји потреба оснивања нових институција и реструктурирања постојећих институција, тако да у вези са овим активностима не постоји потреба за трошковима.

Трошкове који произлазе из обавеза утврђених у овој уредби, а које сnose оператори система и у које могу спадати приступ и коришћење заједничким платформама и обука особља, процењује Агенција и уколико се оцени да су разумни, ефикасни и сразмерни, исти се надокнађују и из мрежних тарифа/признају се код утврђивања цена приступа систему или на основу других одговарајућих механизма.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Могуће је делом финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције нема утицаја на расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Трошкови: Трошкови који ће имати оператор преносног система односе се на прилагођавање инфраструктуре, трошкове учешћа на заједничким платформама и повећање броја особља и њихова обука за спровођење нових процеса.

Чланом 8. предлога Уредбе прописано је да ће трошкове који произлазе из обавеза утврђених у овој уредби а које сnose оператори система процењује Агенција и исти се надокнађују кроз цену приступа систему или других одговарајућих механизма уколико се оцени да су разумни, ефикасни и сразмерни. Агенција процену трошкова ради на основу поднетих образложених захтева оператора система.

Прелазним одредбама предлога Уредбе (члан 59.) дат је временски оквир од најдуже до краја 2028. године за извршавање одговарајућих обавеза прописаних уредбом

Користи: Смањење обима анагажовања услуга балансирања, смањење цене за потравнање одступања што смањује цену електричне енергије и позитивно утиче на све привредне гране и смањење трошкова електричне енергије за привреду, повећање сигурности снабдевања, нижа цена произведене енергије из ОИЕ

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката који учествују на балансном тржишту електричне енергије по фер и недискриминаторним условима на заједничким платформама за баласирање. Интегрисањем српског балансног тржишта електричне енергије у јединствено европско балансно тржиште електричне енергије успоставиће се јединствена референтна цена балансне енергије. Снижене цене електричне енергије омогућавају већу конкурентност домаћих компанија на регионалном и међународном тржишту.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабрана опција повећава степен конкуренције јер омогућава да се српско тржиште балансом енергијом интегрише у јединствено европско тржиште балансом електричне енергије. Побољшавају се услови конкуренције, што резултира већим бројем учесника на тржишту и јединственим нижим ценама балансне електричне енергије на европском тржишту у које се интегрише тржиште Републике Србије. Нижа цена балансне енергије смањује укупну цену испоручене електричне енергије по kWh

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Најбоља европска пракса и трансфер технологије се користе за одржавање оперативне сигурности синхроне области у којој се налази и преносни систем Републике Србије.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Значајан ресурс за обезбеђивање флексибилности система је управљива потрошња електричне енергије. Процењени ресурси управљиве потрошње у резиденцијалном сектору у Републици Србији износе око 25%, што је значајни потенцијал за балансирање дневних варијација производње из ОИЕ. Овај ресурс је од посебног значаја за балансирање вишкова произведене енергије у кровним соларним системима.

Додатни капацитети за обезбеђивање флексибилности система могу бити и батерије које се на систем прикључују преко енергетских претварача, а служе за за дневно/недељно складиштење енергије

Примена смерница за балансу енергију, обезбеђују учешће управљиве потрошње (активни купци) на европским тржиштима балансом енергијом и пласман балансне електричне енергије из ових извора по референтној регионалној цени електричне енергије. На овај начин се подстиче учешће управљиве потрошње на тржишту, смањују потреба за улагањем у изградњу складишних капацитета. У прорачун укупне цене електричне енергије на тржишту утиче и висина цене електричне енергије за балансирање, па смањењем цене електричне енергије за балансирање које

се постиже на заједничким балансним тржиштима смањује укупну цену електричне енергије коју крајњи купац плаћа.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Нема утицај на осетљиве друштвене групе.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Не.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Не.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Не.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Не.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Не.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција утиче на бољу интеграцију производних јединица из ОИЕ. Развој тржишта балансне енергије развија потенцијал управљиве потрошње која се користи за балансирање дневних варијација производње из ОИЕ. Управљива потрошња је ресурс од посебног значаја за балансирање вишкова произведене енергије у кровним соларним системима.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Не.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Не.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Не.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Не.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Да, потребно је увођење нових процедура за примену смерница за балансу енергију. Прелазним одредбама Уредбе наведене су обавезе оператора система у погледу имплементације ове регулативе а односе се пре свега на успостављање и коришћење платформи за размену балансне енергије односно измену националног балансног тржишта

ОПС је сагласно Закону о енергетици дужан да ове обавезе реализује. Трошкове који произлазе из обавеза утврђених у овој уредби а које сnose оператори система процењује Агенција и исти се надокнађују кроз цену приступа систему или других одговарајућих механизма уколико се оцени да су разумни, ефикасни и сразмерни. Агенција процену трошкова ради на основу поднетих образложених захтева оператора система. За расподелу заједничких трошкова који

произилазе из координисаних активности свих ОПС који учествују на појединим платформама користе се смернице дате у ЕУ Регулативи 2019/2195, док се о расподели трошкова који произилазе из активности неколико, али не свих, ОПС који учествују на регионалним платформама ОПС договарају и тако договорене трошкове оправдавају пред националним регулаторима:

ОПС је дужан да доставља податке Секретаријату Енергетске заједнице ради израде извештаја о примени ове уредбе од стране уговорних страна.

Агенција за енергетику је сагласно Закону о енергетици је једино регулаторно тело за област енергетике основано у циљу унапређивања и усмеравања развоја тржишта електричне енергије. Агенција је дужна предузима мере којима се постижу или којима се доприноси остваривању циљева развоја тржишта електричне енергије у Републици Србији и његове интеграције у регионално и пан-европско тржиште електричне енергије.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) 2024-2027 планиране су мере и активности у погледу успостављања или јачања институционалних и административних капацитета из надлежности Министарства рударства и енергетике у оквиру ПП 15. Те мере односе на додатно запошљавање 7 новозапослених у периоду 2025-2026 на интеграцији четвртог пакета електричне енергије чији је и ова уредба део.

ОПС није субјект јавне управе и оснивачким актом је основан за обављање делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом. ОПС већ учествује у механизмима и прати смернице кроз сарадњу са другим ОПС-овима у оквиру ЕНТСО Е-а те поседује неопходне ресурсе за реализацију захтева из Уредбе.

Такође ОДС -а није субјект јавне управе и оснивачким актом је основан за обављање делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом и за испуњавање обавеза прописаних уредбом већ постоје кадрови који се баве овим пословима али ће након усвајања Уредбе бити потребно да се број кадрова повећа и кадрови додатно обуче што је предмет програма пословања овог предузећа који се усваја на Влади.

АЕРС није субјект јавне управе. Агенција доноси годишње финансијске планове којим се утврђују: укупни приходи и расходи Агенције неопходни за обављање законом и подзаконским актима прописаних обавеза Агенције, политика зарада запослених у Агенцији којом се обезбеђује одговарајући стручан кадар, као и резерва за непредвиђене издатке, а на који сагласност даје Народна скупштина.

ЕПС није субјект јавне управе. Оснивачким актом, АД ЕПС је основан за обављање претежне делатности производње електричне енергије и за извршавање својих обавеза прописаних законом и оснивачким актом је дужан да доноси програм пословања који се усваја на Влади

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење,

укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Не

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима и међународним споразумима.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквог утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција нема утицаја на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

У завршним одредбама Предлога уредбе прописани су рокови за имплементацију уредбе од 1-3 године.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Износ и начин надокнађивања трошкова путем тарифе за пренос, као најприсутнијег механизма покривања трошкова, или на неки други одговарајући начин.

Јавна набавка није потребна.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Не постоји